

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmayerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIV.

Št. 2.

Kranj, 13. januarja 1940

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40- din, polletno 20- din,
četrtletno 10- din.

Slovanstvo - nova krinka komunizma

Čas z vsemi svojimi važnimi in odločilnimi dogodki, nam vsak dan prinaša vedno več dokazov za to, kako zmotna in pogresna je ideologija komunizma, ki bi želel zagospodovati v Evropi in na svetu in se razgasa kot edina odrešilna ideja, ki more odgovoriti na vsa vprašanja, kako urediti človeško družbo, da bo vsem ljudem dobro in prajetno na svetu.

Vsak laik lahko danes vidi na najbolj evidenten način, kako rafiniranih, lažljivih in zarbutnih sredstev se komunizem poslužuje pri svoji propagandi, kako ponekod z mamilvom praseptavanjem, drugje pa zopet z grobo silo skuša zapeljati in pridobiti množice za svoj nauk, ker se boji odkritega našopa, ker ve, da njegov nauk v luči resnice, poštenja in morale zgubi vsako vrednost, vsako pravičnost, da je prazen in brez vsebine, da ne bo mogel nikdar resiti najosnovnejših potreb človeštva, kaj šele, da bi zamogel zadovoljiti resnično vse strani, vse globine in širine človeškega duha in njegovega udejstvovanja na duševnem polju in v realnem svetu.

Herzino - komunizem je največja herezija 20. stol. in vsen zanjnih stoletij sploh, ki je kot šiba božja prisel nad izmučeno in razkrojeno človeštvo, ki tava v jasni zmoti in zabludi in greši proti svojemu razumu, proti svoji vesti in proti svoji veri. Komunizem je ena izmed največjih prezkusenj, ki so kdaj prisle nad svet in nad človeštvo, da se zprca, ali naj človeštvo prouči diavoškega k.r.s.u.s.ovega evanģelja, ali temn. m. suam poganskega boljševizma.

Ali naj se ohrani sedanja krščanska omika, ki je nastala in se širila z delom krščanskih apostolov in oznanjevalcev vere in kulture ter je v bistvu zajela skoro ves svet, ki se šteje k civilizaciji, ali pa naj svet usvari nove, po komunističnih vzorcih in tako žalostno izpadlih pokušajih nad tlačeni slovanstvom ruskim narodom prirojene temelje bodoče kulture in civilizacije.

Zato je ne samo naloga posameznih stanov ali poedincev da se bore proti širjenju komunizma in njegove umišljene mentalitete v Evropi in v državi, koer komunizem še ni našel ugodnih tal za svojo rast in uspevanje, ampak je dolžnost prav vsakega katoličana in krščansko omikanega pripadnika te ali one države, da se bori proti razkroju človeške družbe, proti uničenju lastne države, proti sovražniku človeštva sploh, to je proti - komunizmu.

Cudno se nam dozdeva samo to, da so ljudje tako lahkoverni, nepremišljeni, tako kratkovidni, da ne spoznajo zmotnosti komunizma. In to celo med inteligenco najdemo posameznike, ki jim je komunizem vera bodočnosti, od katerega pričakujejo raj na zemlji, rešitev vseh vprašanj, odgovor na vse probleme današnje dobe.

Ali je potem kaj čudnega, če imajo napačno sodbo in zmotno gledanje na brezbožni in razkrajajoči nauk komunizma ljudske množice, ki navadno ne mislijo mnogo, ker so lahkoverne in zaupljive. Kdor jim zna z besedo ali tiskom pričarati pred oči, kar si želijo, kdor se jim zna laskati, kdor zna izrabiti njih čustva in jih razvneti, za tem drve slepo in brez premisleka.

Zato se tudi komunizem poslužuje v varanju množic najrazličnejših, najvitejših sredstev, iznajdljiv je na vse mogoče načine, samo da zavaja ljudi na krivo pot svojih temnih namerov.

Komunisti so povsod v veliki manjšini. V Rusiji jih je organiziranih samo en odstotek prebivalstva. Zato morajo dobiti druge načine, da množice spravijo popolnoma pod svojo oblast. Nerazsodne množice love z lažljivimi obljubami, in ljudje jim slede, ker se ne zavedajo, kakšno je ozadje teh obljub. Kdo bi naštel vsa lažnjiva gesla, ki so jih komunisti zadnja leta vrgli med množice. Vsako geslo

pa vleče le toliko časa, dokler se ne razgali v vsej svoji neresnici in se pokaže, da so dejstva drugačna, kot besede.

Komunisti so bili zakleti protifašisti; zdaj korakajo s fašisti proti demokracijam. Bili so goreči demokrati; zdaj so demokrati vsega krivi. Bili so največji miroljubi, zdaj napadajo miroljubne narode in netižno vojno. Bil so veliki zagovorniki pravic malih narodov, ki so videli v njih rešitelja pred poginom, zdaj so oni sledili drugim napadalcem na male narode in jih sami okupirali.

Misleč, da je Baltik na severu že v njihovem žepu, so obrnili svoje poglede in usmerili svoj apetit na Balkan, kjer so se hoteli prikupiti slovanstvom in drugim narodom na Balkanu. Zopet je bilo treba iznajti novo vablivo in zapeljivo geslo, ki bo tudi balkanskim Slovanom po godu. Zato so vrgli med nje nov, nevarnejši in zapeljivejši klic: „Slovanstva Rusija vstaja!“

Ko si je Rusija priborila gospodstvo nad Baltikom, ko se je njena armada pojavila na Karpatih in ko se je zdela, da si utira že pot skozi Dardanele in osvaja Carigrad, je marsikak sentimentalen in čustven razban Slovan v duhu že gledal veliko, ponosno in mogočno slovanstvo državo, ki bo segala od Baltičkega in Severnega morja, pa tja do Tihega oceana in do Sredozemlja. Naivni, morda dobro misleči ljudje, katerim tega pač ne smemo šteti v zlo, so se že začeli navduševati za dobri, skromni in veliki ruski narod, ki vstaja k novemu življenju, k novi bodočnosti, katera se napoveduje Slovanom, ki dosedaj kljub svoji številčni moči niso meli v zboru evropskih narodov skoro nikake besede in nikakega upliva. Slovanstvom narodi so bili tlačeni in podložni tujcem, da so jim hlupčevali in množili bogastvo ter umarali zanje na bojnih poljih.

Kdo bi ne bil vesel dejstva in zgodovinskega dogodka, da se je izpolnila davna želja, da Slovan vstaja na dan. V razgovoru z mnogimi poštenimi ljudmi, ki niso privrženci komunizma, sem večkrat čul prikrito vesele izraze in besede, da bodo končno tudi Slovanstvom zagospodovali v Evropi. Komunisti pa so znali to mehko čustveno razpoloženje slovanstvom srce napeljati na svoj mlin, izkoristiti za svojo propagando, češ Sovjetska Rusija prihaja k vam, da vas odreši.

Ta propaganda, ki je apelirala na čustva, se

je najprej pokazala v španski vojni. Sprva svetovno javno mnenje ni bilo ugodno za komuniste. Lažnjiva in zvita komunistična propaganda je položaj kmalu zaobrnila. Vpliv rdečih je pridobil svetovno javno mnenje za komuniste.

Sklenitev zveze z Nemci, sovjetski vpad na Poljsko in nasilje nad baltskimi državami je tudi pri nas porazno upvalo na prejšnje simpatije posameznikov do Rusije in naši rdeči bratci so po zaslugi ruskih tovaršev pršli v velikansko zadrego. Kar potuhnili so se za nekaj časa. Kmalu pa so se po instrukcijah svojih učiteljev zopet skušali izveči iz zagate. Lepo in prijazno ter zapeljivo so pričeli ubirati na slovanstvo struno, to je napev, katerega marskdo rad sliši.

Slovanstva Rusije že dvajset let ni več in slovanstvom ruski narod, s katerim vsi sočustvujemo, že dvajset let ječi v verigah komunistične sužnosti. Panslavizem je tudi še danes, morda bolj kot kdaj prej, čisto nedoločena stvar. Vseslovanstvega programa ni. Koliko je razprtij med slovanstvom narodi, brez katerih ne bi bilo danes na Češkem in na Poljskem tako, kot je. Koliko Slovanstvom je danes nesvobodnih.

Zato se bomo brigali predvsem za povzdigo svojega naroda. Trudili se bomo pa, da bi živeli in prijateljstvu z drugimi Slovani. Toda komunistov ne bomo vpraševali, kaj je pravo slovanstvo.

Sedanje komunistično „slovanstvo“ je nov pokušus lažne komunistične propagande, ki nam je nevarna in jo moramo povsod pobijati. Komunistični „panslavisti“ te vrste delajo le proti slovanstvu in slovenstvu, njim je cilj le boljševiška židovska revolucija.

Bog daj, da bi se uresničilo prerokovanje ruskega pisatelja Merežkovskija, ki se nahaja v emigraciji, da bo vstala tretja Rusija, ki ne bo boljševiška, niti absolutistična, ampak demokratična. Taka Rusija bo pa upravičeno smela biti voditeljica vseh slovanstvom narodov. Uresničijo naj se tudi nedavno izrečene besede čeških in poljskih državnikov v emigraciji, da mora po sedanji vojni med severnimi kot tudi ostalimi Slovani zavladati ljubezen, prijateljstvo in sloga. Dovolj je bilo žrtev, dovolj nesloge in slabih izkušenj, naj tudi Slovanstvom enkrat zasije resnična, nemotena in trajna svoboda.

Naša zavednost

Danes preživljamo take čase, ki zahtevajo od nas vsega človeka, človeka, ki naj se zaveda svojega poslanstva do samega sebe in do drugih ljudi, do družine, do naroda in države. In prav zavest poslanstva do naroda in države stopa tako v ospredje, saj gre borba za obstoj celih narodov in držav. V tej borbi pa je vključen vsak človek kot nekakšen člen te velike verige. Vsakdo je dolžan, da sam doprinese svoj delež k skupni blaginji občega človeštva.

Prav izrazito pa stopa v ospredje ravno vprašanje naše zavednosti, ki je eden izmed mnogih in zelo važnih faktorjev, ki daje pogonske sile naši zavesti glede dolžnosti do naroda in države. In prav med našimi ljudmi se čisto opaža tisto malodušje, nezavednost in včasih popustljivost, ki večkrat ni na mestu. Vsi ljudje enega nazora, enega prepričanja, morajo imeti tudi skupno zavest, da spadajo v eno veliko družino, kjer so člani med seboj, bratje in sestre. Mi moramo biti ob vsaki priliki dovolj zavedni, a poznati moramo strpnost do tistih naših nasprotnikov, ki poznajo strpnost tudi od svoje strani. Kdor pa je proti nam in celo ruje proti nam, ta prav gotovo ne more in tudi ne sme pričakovati, da bo od nas deležen za svoja junaška dela posebne prizanesljivosti in popustljivosti.

Od vsakega našega člana pa zahtevamo, da tudi on ne bo stal pri tej borbi ob strani in pustil, da se bo blatilo in omadeževalo njegovo osebno prepričanje. Če nasprotnik upa nesramno govoriti o stvareh, ki se tičejo mojega

osebnega prepričanja, zakaj bi se pa jaz ne upal odgovoriti takoj na mestu in dotičnega osramotiti? Kolikokrat se zgodi, da v družbi, kjer je naših ljudi več kot nasprotnikov, pa je nasprotnik toliko drzen in nestrpen, da se upa zabavljati in izzivati, naš človek pa molči in poslušna ter s tem daje nasprotniku še več poguma. Tu je treba odločnosti in zavednosti pokazati tudi javno brez strahu in brez sramu.

Podobno je tudi z vsemi prireditvami, igrami, veselnicami, k'no predstavami in podobnimi stvarmi. Naš zavedni človek ne bo nikdar prestopil praga tistih domov in lokalov, kjer se zbirajo ljudje, ki so nam nasprotni in netolerantni, kjer se blati naše prepričanje in teptajo naše svetinje. Mi ne smemo nikdar podpirati z denarjem nasprotnikov in jim z lastnim denarjem omogočiti izvedbo njihovih prireditev. Saj vemo, da ravno naši ljudje pripomorejo večini naprednim prireditvam, da dosežejo tisti uspeh na zunaj, ki je potreben. Tega ne sme biti več in se tudi ne sme več dogajati. Plesa, ki ga prirejajo ljudje nam nasprotnega prepričanja, ne bomo posežali in naše gospe ne smejo sprejemati častnega komiteja, če so le malo zavedne.

Bojkot vsem tistim, ki hočejo preko naših priti do veljave in celo vpliva ter si prisvajajo pravico ustvarjanja javnega mnenja.

Obenem pa zahtevamo na vsako javno mesto ljudi, ki bodo delali v interesu našega naroda in ta narod je katoliški in slovenski. Ali se zavedajo te dolžnosti tudi nasprotniki?

Kdor ni z našim narodom, ta ne spada k nam in tudi ne zasluži, da mu naš narod reže kruh. Dobro poznamo razmere po različnih naših uradih in pisarnah, ko razni predstojniki ob raznih prilikah presoajo osebo s stališča svojega osebnega prepričanja. Zgodj se, da so marsikateri koraki takih predstojnikov v nasprotju s splošnimi interesi. Ali delajo taki predstojniki za dobrobit večine? Ne, ampak ravno nasprotno se zgodi. Kdor od ljudi ne stoji v vrsti večine in nameno kljubuje narodnim interesom, ta ne spada na vodilno mesto. Na vodilnih mestih je treba zavedanih ljudi, ki čutijo z narodom, ki se zavedajo dolžnosti, da služijo narodni blaginji.

Mi moramo torej tudi na zunaj pokazati, da smo sposobni živeti in osvajati. Le tedaj bomo dobili tudi sposobnost odsekati vse tiste gnile veje od narodovega telesa, če bomo dovolj zavedni, nikdar popustljivi in vedno pripravljeni prenesti tudi tiste žrtve, ki bi jih slabič popustil. Naša fronta je široka, a začeti moramo borbo vsi, ki spadamo k oni večini, ki mora biti nositeljica in predstavnik narodnega mišljenja in čustvovanja.

Priznanje občine Preddvor g. svet. Sitarju za njegove zasluge

Ob priliki blagoslovitve vodovoda, dne 2. julija 1939 je občinski odbor izvolil duhovnega svetnika g. Valentina Sitarja za častnega člana svoje občine. V nedeljo, dne 7. januarja pa mu je upravni odbor izročil tudi diplomu. Diploma, ki jo je napravil g. Brađaška, je prav lepo umetniško delo. Slika predstavlja Preddvor, kot malo gorsko vasico, v ozadju s čudovito sinjino ovite gore, Storžič d vni svi junak strmi pokroviteljsko na vas in polje pred seboj. Sredi zelenega polja pa stoji vodnjak. Iz njega zajemata dva otroka. To je simbolični prizor. Dva otroka zajemata vodo, eden jo pije, drugi jo izliva proč. Vsakdo jo lahko zajema, kdorkoli hoče. In še jo je v izobilju. Najprej jo izliva otrok, z njo se lahko okoristijo še drugi. Veliko je kranjsko polje in široka Zaplata ima vode dovolj.

Plemenita je bila misel, ki jo je zasnoval g. Svetnik, pomagati Preddvoru in okoljskim krajem, preskrbeti jih z vodo, ko jo je toliko v okoli ležečih gorah. Težka je bila njegova pot. Od praga do praga, od hiše do hiše; velika misel, veliko dobroto je nosil s seboj. Marsikatera vrata so se zaprla pred njim, mnogo trdih besedi je padlo o tej zadevi; ljudje ga niso razumeli. Vendar g. svetnik ni odnehal. Delal je, se boril in šel preko vseh ovir, č'lju nasproti. Uspej je. Zapeli so krampi, močne roke so dvigale lopate iz dneva v dan. In v teku par mescev je bilo delo dovršeno. Šele tedaj so mnogi spoznali njegovo veličino. Vsi tisti, ki tega niso razumeli, ali pa niso hoteli, so sedaj uvideli, kako zares koristen je vodovod za Preddvor in okolico, saj se je s tem pomagalo skoraj dvema okrajema. Majhna je še danes ta vas, toda ko Preddvor poraste, ko se razširi na vse strani, tedaj bodo še bolj spoznali, kot mi sedaj, kako potreben je bil vodovod za Preddvor.

Mi pa smo pred vsem dolžni zahvalo g. svetniku. On je bil prvi osnovatelj, njemu gre do neštete zasluge. Ne samo pri napravi vodovoda, tudi sicer je g. svetnik preddvorski občini v marsičem zelo, zelo pomagal. Zato naj mu bo izročena diploma skromen dokaz globoke hvalečnosti in velikega priznanja za vso veličino njegovih del. Bog naj ga čuva, in ohrani še mnogo let v našem lepem Preddvoru!

Dr. Vrbnjak Vinko
do nadaljnjega ne ordinira!

Državni uradi, njih nastanitev, najemnina, vprašanje skupnega poslopa - V Kranju so se javila vprašanja dosledno zanemarjala

Gornjo trditev moremo postaviti poleg gradnje osnovne šole, javnega kopalšča in ojačenja vodovoda zlasti še glede skupnega uradnega poslopa. Četudi je Kranj star trgovski center in središče obsežne tekstilne industrije, v tem pogledu zaostaja za drugimi kraji.

Kako proračunski so pisarne okrajnega načelnstva, ki za stranke nima niti čakalnice. Kako neprijetno je postajati na mrzlem hodniku okrajnega sodišča, ki nima niti razpravne dvorane, sicer pa sploh slabe prostore. Malo smesno izgleda, če vidiš davčnega uradnika, ki gre iz pisarne v pisarno z dežnikom, stranke pa iz ceste v II. nadstropje. Ni čakalnice in le eno je sreča, da ima davčna uprava premalo osebja, sicer bi bilo tako stanje katastrofalno. Tudi uradnik je človek. Finančna kontrola, ki ima veliko posla, je nastanjena tako, da so štiri mize v enem prostoru pri samo enem oknu prve pisarne.

Vsi ti uradi poleg kontrole sodov in važne katastrske uprave pa so razmetani v vseh delih mesta Kranja in kaj malo prijetno je, če prideš v en urad, pa te pošljejo na drugi konec mesta v drug urad. Niti sod šče, niti finančna kontrola nimata telefona, ki ga je Bell iznašel že leta 1867. Take razmere so neznosne in naravnost škodljive za ljudstvo.

Treba je izračunati, koliko se plača v privatnih zgradbah najemnine za te urade. Nad 82.000 din za sod šče, davčno upravo, finančno kontrolo in kontrolo sodov vsako leto. Ta vsota najemnin je bila šele v zadnjih letih reducirana za kakih 10 — 15%. Preje je znašala dosti več. Če računamo samo današnjo najemno in 20 letno dobo po prevratu, tedaj stobimo vsoto 1.640.000 din, za katero bi se že postavilo krasno uradno poslopa z vsemi modernimi napravami. Vsi uradi bi bili na enem mestu, ljudstvo pa bi bilo zadovoljno, pred vsem pa uradništvo, ki si želi manje zahtovnih prostorov.

Pri tej oceni je treba upoštevati še to, da sta glavništvo in katastrska uprava nastanjena v državni zgradbi, za katero se najemnina ne plačuje, pač pa padajo le vzdrževalni stroški na občino. Ti stroški, če jih pribijemo k fiktivni najemni letnih 82.000 din, bi pokazali bajno svoto, za katero bi bili že zdavnaj lahko postavili moderno uradno poslopa v Kranju in vzdali v veži spominško ploščo onemu, ki bi imel nekaj malega korajžje.

Morda utegne bit gospodarstvo v novi banovini Sloveniji smotrnejše. Saj bodo menda vsi uradniki prišli pod banovinsko oblast, le poštni in železniški ne. Tudi občina bi morala izreči svojo besedo o tem vprašanju. Tudi njeni prostori so bolj primerni za postavitev vitrin, kakor za pisalne mize. Ne bi škodilo, če

bi se osnoval občinski muzej, vsaj tak, kakor ga ima Škofja Loka.

Sedanji čas sicer ni baš najprimernejši za take načrte. Toda povsem vnevar pustiti to zadevo tudi ne kaže. Prostor bi bil morda tam, kjer je stara osnovna šola. Odkupilo naj bi se Nackovo gostilno v Tavčarjevi ulici in Ručigajevo na Mestnem trgu. Če odpadeta zato dve gostilni v Kranju, ne sme nikogar biti strah, da bi jih bilo potem premalo, saj bi jih ostalo še 31.

Ce pa hočemo uvajati sistem skrajne štednje, naj bi se v tem uradnem poslopu s pridom postavilo še glavno zalogo tobaka in drugih monopolskih predmetov. Take zaloge se dajejo po sedanji neugodni praksi v najem za dobo 5 let. Za take zaloge se se že davno pulili ne le zaradi dobrega zaslužka, nego zaradi poslovne konkurence. Če upoštevamo, da znaša v Kranju promet take saloge brutto eca. 6.500.000 din in provizija eca. 20%, znaša tedaj brutto zaslužek 130.000 din. Tako zalogo bi mogel z najboljšim uspehom voditi dnevnica — državni upokojenec, kar bi državo stalo do 30.000 d. n. 100.000 din pa bi ostalo še za dovoz tobaka, za amortizacijo zgradbe in kasneje za postavljanje uradnih zgradb v drugih krajih okraja n. pr.: Jezersko, Tržič ali za druge potrebe.

Skrajna, sistem plačevanja najemnin za uradne prostore v mestu Kranju je za naše razmere predrag in urade bi treba prej ali slej nastaniti boljše nego doslej. Naj bi se misli merodajni krogi premotri in načeli s tem to važno vprašanje ter ga končno tudi izvedli.

Da se stara zgradba da podreti, je dokaz priprava na gradajo nove pošte v Kranju, ki so stala na lepem kraju in v okrusu mesta. V njeno neposredno bližino pa spadajo tudi ostali državni in samoupravni uradi. Ker je naš gospod župan že pokazal, da to stvar vendarle razume, ko je začel graditi lastne prostore za cestni odbor, ma nujno priporočamo, naj le vztraja. Ljudstvo ve centi njegovo dolo.

Opomba uredništva: Radevolje dajemo prostor takim pobudam, ki naj bi koristile širši javnosti in ki naj izkazujejo še druga mnenja, da se zadene pravo. Tako na eni strani. Na drugi strani se nam zdi pametna misel glede tobačne zaloge v uradnem poslopu, od katere naj bi imela občina korist. Če se občina namalaga in še nalaga bremena, naj se jim dá tudi kake ugodnosti. V 11 zakupnih okoljih dravske banovine znaša približno letno potrošnja tobačnega materiala vsakeletno nad 174 milijonov. Tudi nam je znano, da oblasti priskajo stalno na znižanje najemnin in da trgovci s sedanjim načinom licitacij zaloz tobaka niso zadovoljni. S tako rešitvijo pa bi bilo vsestransko pomagano.

Koliko smo v letu 1939 pokadili

V zrak smo spustili lepo vsoto din 6,572.285,50. Potrošnja „božje trave“ v Kranju in okolici se je povečala.

Kajenje je huda strast, če prime človeka. Kadilec ima rajši cigareto, nego krah in z nobeno stvarjo mu bolj ne ustreže, kot če mu ponudijo „Zeto“, „Ibar“ ali „Dravo“. Zato se kadilci navadno dobro razumejo med seboj.

Seveda so se povojna leta med kadilce „vstutili“ tudi gospo in gospod dne, k ljuto puha-jo smrdljivi dim tobakov iz včasih rdeče našminkanih ust. Celo najmlajši naraščaj, dijakinje že kade. Študentovska navada je včasih bila, da so se proti večeru zbirali na Pungratu. To navado sedaj posnemajo dijakinje, ki so jeseni hodile, kot so pravili očividci, kaditi na Pungrat.

Neki večer sem srečal skupino dijakinj ravno pred cerkvijo, najbrže so prihajale s Pungrata in ena med njimi je vneto vlekla cigareto in kar po trgu kadila. Takrat se nisem bil siguren, ali je dijakinja, ali ne, to sem ugotovil šele pozneje. Par gospodičen, starejših sem že videl kaditi po trgu, dijakinje pa dotéda je ne. Zares ima dandanašnje dni dijaštvo veliko več pravic kot včasih, pa tudi veliko več poguma. Dijak, ki je včasih skrivši kadil cigareto, pa ga je zalotil profesor, se je tresel kot šiba na vodi in bal se je, da ga doleti „consilium abundi“.

Vneti kadilci so zlasti tudi oni, ki imajo v obratnih in delovnih prostorih prepovedano kajenje in nimajo za to nobenega določenega odmora. To je huda kazen za kadilec in vidiš ga večkrat na dan, kako se mu mudi, če je le prilika, na stranišče, kot da bi bil pil prej ricinovo olje. Po svoje so taki kadilci res sromaki.

Poleg kadilcev pa najdemo tudi take, ki tobak zvečijo. Zvečenje tobaka je tudi nastalo iz tega vzroka, ker delavci pri delu niso mogli kaditi. Zvečenje tobaka so v naše kraje

zanesli pruski rudarji, ki v rovih niso smeli kaditi zato so tobak zvečili. Tudi danes dobimo v gorskih krajih, kjer imajo ljudje opravka s senom in mrvo, ali z delom na skednjah, koder ne smejo kaditi radi nevarnosti požara, zvečilce tobačnih klobas ali kot jim pravijo „štanga“. To zvočenje tobaka pa že precej pojema in se po tem v enem oziru tudi meri kultura dotičnega kraja in dotičnih ljudi. Zlasti mlajši rod opušča zvečenje tobaka.

Včasih je bila v Evropi zelo razširjena navada nosljati droben tobakov prah. Nosljali so vsi, moški in ženske. Danes „šrafajo“ le še stare ženske in se nosiljanca, ali kakor mu v tobačni zalogi pravijo: „burmuta“ še kar precej proda.

Sedaj pa pogledimo še nekoliko številke, ki so v zvezi s prodajo tobaka. Glavna zaloga tobaka v Kranju obsega občino kranjskega sodnega okraja in nekaj občin in drugih okrajev, ki gravitirajo v Kranj. Občina Kranj ima 28 trafik, Stražišče 22, Predoslje 6, Nako 8, Smednik 7, Mavčiče 5, Besnica 8, Jezersko 8, Cerklje 10, Preddvor 9, Golnik 4, Senčur 17, iz občine Stara Loka prejema v Kranju tobak 1 trafika, iz Kroepe 1, iz Ovsiš in iz občine Medvode 1.

Kadilci iz navedenih občin so v letu 1939 pokadili cigarete, tobaka in cigar skupaj za din 6,572.085,50, ter kupili cigaretnih papirikov za din 49.2000. Torej so spustili v zrak vrednost skupaj za din 6,572.285,50. V letu 1938 so pa pokadili kadilci za din 6,166.011,50, torej se je lani potrošnja tobaka zvišala za din 406.274.—.

Poglejmo sedaj še nekoliko potrošnja in porabo posameznih, najbolj priljubljenih cigaret. Tako se je pokadilo 13,436.400 komadov „Drava“ cigaret, dalje 4,531.800 „Zeta“, 3,618.100 „Ibar“ in 1,733.700 komadov „Morava“ cigaret. Klobas ali „štang“ se je prodalo in požvečilo

285 kg, nosiljanca ali „burmuta“ pa 137 kg.

Vsota 6 milijonov in pol pomenja za kranjski sodni okraj v resnici impozantno številko. S tem denarjem, če bi se obrnil v druge namene in potrebe bi se lahko zgradil najmoder-

Ahasver:

Dogodbice

Pozne jeseni preteklega leta je kmet Rdečkar orožnikom ovidil Jeclajevoga Franceta, da je lovski tat. Orožniki so prišli na podlagi te ovadbe v vas, da osumljenega Franceta zaslisijo in da mu eventualno vzamejo v ovadbi navedeno lovsko puško. Ko so orožniki prišli v hišo Jeclajevoga Franceta, so vprašali po sinu Francetu. Francetova mati, že vajena orožniških obiskov, jim je na kratko sporočila, da je sin na vrtu in da trese hruške. Orožniki so se podali na vrt, kjer so na hruški zapazili navedenega Franceta. Poklicali so ga in pozvali, da naj zleze s hruške, češ, da se morajo nekaj z njim pogovoriti. Ko mu je komandir, kateri je bil pri tem pohodu sam navzoč rekel, da naj hitro zleze s hruške, ma je hudomušni Francelj odgovoril: „Za-za-kaj, saj je naša hruška.“

Francelj pa je to svojo šalo zelo drago plačal. Orožniki sta ga, prišedšega s hruške, uklenila in odvedla k zaslišanju na orožniško postajo. Tamkaj pa so ga orožniki temeljito poučili, da ni dobro norčevati se iz orožnikov.

Trgovski potnik mi je v vlaku povedal sledečo dogodbo: Veste gospod, če je človek dandanašnji količkaj brihten, zasluži lepe de-

nejši socialni ali zdravstveni zavod, ali nova cesta, bi lahko asfaltirali ves Kranj itd. Pa tudi, če bi kadilci imeli denar v žepu, jim ne bi prav nič škodovalo.

narce. Poglejte, tako sem jaz zaslužil v enem tednu 36.000 dinarjev in sicer na lahek način. V Ljubljani pri „Figovcu“ sem zvedel, da je pomanjkanje fižola in da ga trgovci plačujejo že po din 8.— za kg. Hitro sem pospravil svoj golaš, plačal račun in sem se odpeljal na Stajersko. Predno so v tiste kraje prišli drugi potniki, sem jaz že ves fižol zaaral. Vrnil sem se v Ljubljano, oddal zaključnice za fižol in že sem imel d n 36.000 v žepu. Potnik se je veselo nasmehnil in dodal: „Veste gospod, na ta način se najlepše pobija draginja.“

*

V Banatu, Bački, Sremu in Slavoniji so se skladišča za žito in moko morala strašno podražiti. Kajti trgovci zahtevajo za v juliju kupljeno in vskladiščeno žito in moko najmanj sto procentno višjo ceno, kakor pa so jo sami kupili. Pri tako strogem nadzorstvu in kontroli prodajnih cen je torej jasno, da se to žito in moko podražila samo čezmerno draga skladišča, ker bi se v nasprotnem slučaju tako visok zaslužek nikakor ne mogel opravičiti in bi tak ogromen zaslužek gotovo ta s rogi paragraf za pobijanje draginje onemogočil in preprečil.

Uspel mizarški tečaj v Škofji Loki

Ze v letu 1935 in 1936. so se pri nas vršili zelo uspešni mizarški tečaji. Organiziralo jih je Združenje obrtnikov — mizarški odsek, kateremu je načeloval g. Oblak Jože. Uspehi tedanjih tečajev so se najbolj pokazali na obrtni razstavi leta 1936.

Ze takrat je mlajša skupina mizarjev želela, da bi se enaki tečaji ponavljali po možnosti vsako leto. Vendar pa radi nasprotstva med obrtniki do teh tečajev n'kakor ni moglo priti. Letos pa je skupna mizarjev zaprosila kr. bansko upravo, da naj jim dovoli 14 dnevni kalkulacijski tečaj, kar je kr. banska uprava rade volje storila ter dala zanj tudi nekaj podpore. Dala pa je tudi na razpolago svoje-ga priznanega strokovnega učitelja za mizarstvo g. Ivana Kregarja iz St. Vida. Tečaj so je vršili kljub silnemu nasprotovanju nekaterih, od 27. decembra 1939, do 7. januarja 1940

v poslopu nove ljudske šole v Škofji Loki. K tečaju se je prijavilo 30 mizarjev in pomočnikov, obiskovalo pa ga je končno in stalno po 20 mizarjev. Kako veliko je bilo zanimanje za tečaj, kaže zlasti dejstvo, da so ga obiskovali mizarji 4 — 5 km daleč iz Žabca in Brodov ob marzu 20° pod nečo in to ob večernih urah, ker se je tečaj vršil od 6 — 10 ure zvečer.

Tečaj je prav v vsakem oziru izvrstno uspel, kar gre velika zasluga g. Kregarju, ki je na tečaju kakor rečeno poučeval. Ze naprej pa se opozarjajo mizarji, da se vrši dne 1., 2., 3. in 4. februarja strojni mizarški tečaj. Vsak mizar, ki se še ni prijavil, naj to stori takoj, ker za sodobnega mizarja ni bolj potrebnega tečaja, kakor je strojniški. Tečaj bo vodil zopet g. Kregar in s tem je uspeh zagotovljen.

Glavni oddelek finančne kontrole v Kranju.

Vino in žganje - popis

V torek, dne 16. januarja 1940 se vrši v občinski pisarnah v okolihu podpisane oddelka popis vina in žganja, ki so ga pridelali kmetovalci. Od katere in do katere ure se to vrši, zana vsak po javnem oglasu, ali pri občini. Na te popisane količine ne bo treba nikomur plačati trošarine.

Po tem popisu se bo vsako količino nad 10

litrov in žganja nad 5 litrov smatralo za ti-hotapsko, če se jo najde na potu ali cesti brez potrdila, da je državna trošarina plačana. Za žganjekuharje, ki obrtoma proizvajajo žganje, so predpisi strožji. Ti morajo žganjekuhe vnaprej pisмено prijaviti finančni kontroli in voditi knjige.

Kmečki dolžniki slabo plačujejo

Do 2. decembra 1939 so kmetovalci, katerih dolgovi so bili preneseni na Priv. agrarno banko, plačali skupno 327.627.000 din, in sicer:

do 31. decembra 1937	143.475.000 din
do 31. decembra 1938	130.425.000 din
do 2. decembra 1939	53.727.000 d n

V letu 1939 je bilo plačano: din 26.372.000 na ozemlju centrale v Beogradu

na ozemlju podružnice v Zagrebu 7.239.000 na ozemlju podružnice v Ljubljani 15.942.000 na ozemlju podružnice v Sarajevu 4.133.000

Iz tega uradnega pregleda se vidi, da se v Sloveniji kmečki dolgovi še vedno najbolj plačujejo, da pa so se v drugih pokrajinah, kjer se že prej niso dobro plačevali, v letu 1939 plačevali še slabše.

(Po „Trg. listu“.)

Jubilej predaškega organista in cerkovnika

Preteklo nedeljo smo obhajali prav poseben dogodek. Naš organist in cerkovnik g. Alojzij Oven je slavil štiridesetletnico svojega delovanja. Ze celih 40 let orgla in mežnari v predaški cerkvi. Malokatera fara se more postaviti s takim jubilejem. Seveda so se farani tega jubileja tudi spomnili. Njemu na čast in v zahvalo za vse njegove žrtve in za vztrajno delo, katero je tako vestno in točno izpolnjeval naš jubilar skozi celih štirideset let: so priredili posebno slovesnost. Po litanijah so se zbrali v dvorani vsi cerkveni pevci, kolikor jih je v teku štiridesetih let na koru pelo, in so mu pod vodstvom šolskega upravitelja zapeeli par pesmi v pozdrav. Zbrani so bili tudi vsi cerkveni ključarji z g. župnikom na čelu ter g. župan z občinskimi možmi, zakaj organist vrši tudi posele občinskega tajnika. Med stariimi pevci je največ občudovanja vzbujala Požlepova Micka s Kokrice, ki je celih 53 let hodila na kor in ima še danes ko je že precej čez sedemdeset, tako mehak in lep glas. Vse popoldne je poteklo prav prijetno in pokazalo se je, da predaška fara

poudarja in hoče gojiti farno zavest in farno skupnost. Gospodu jubilaru so vsi iz srca čestitali in mu želeli da bi učkal petdesetletnico svojega dela in da bi kmalu mogel zagrlati na novih orglah, ker so tipke pri starih orglah že tako obrabljene.

Obrtna zbornica

Zadnji „Slovenski obrtnik“ poroča, da je obiskala deputacija Zveze slovenskih obrtnikov pod vodstvom predsednika Zveze Karla Kavke ter predsednika obrtnega odseka zbornice Ivana Ogrina bana Dr. Natlačana ter mu sporočila željo, da se čimprej objavi uredba o samostojni obrtni zbornici. List poroča, da je g. ban deputaciji izjavil, da bo slovensko obrtništvo dobilo obrtno zbornico, ko bodo odstranjene še nekatere male zapreke, od njegove strani pa da ni nikakih zaprek. Pripomnil je dalje, da je že vse pripravljeno in da manjka samo še podpis pristojnega ministra. Nova uredba, ki je že izdelana, da bo zadovoljila slovensko obrtnike.

Z naših odrov

„Plavž“ na kranjskem odru

Malokatera igra zadnjih let je na našem ljudskem odru žela tolikšen vsestranski uspeh, kot ga je ta Klinarjeva drama, zajeta iz naše življenja bivših jeseniških plavžarjev, katero je gledalec tako globoko domel in jo doživljal v vseh treh dejanjih, klenih v naši narodni besedi, igri in dejanju.

Ne vem kaj bi bilo bolje poudarjati ob tej priliki, ali bi bilo bolje karakterizirati publiko, ki je s hvaležnim srcem ter neverjetnim nmevanjem spremljala potek drame kot se to zelo redko dogaja pri nas, ali pa bi bilo bolje opisovati odlično homogeno igro, ki so jo stvorili v lagodnem sproščenju igralci ljudskega odra, ki so to pot predstavljali najboljšo igralsko družino kranjske dramatike. Manjkalo so seveda še nekatere tem igralcem enakovredne moči, saj vsi najboljši pač ne morejo iz kateregakoli vzroka nastopati hkrati. Vsebina igre nam je že znana iz zadnjega „Gorenjca“, kjer je članek v kratkih mišlih povedal vsebino igre in označil njen historični pomen ter osnutek zajetja njene misli.

Naj samo omenim z izjavo avtorja samega, ki je prvi predstavi osebno pristoval; da so nekateri kranjski igralci nadkrilili celo jeseničane same, kjer je igra stopila v javnost z nedavno krstno predstavo, za katero so se razumljivo temeljito pripravili, tako z izbiro igralskega osebja kot z našudiranjem. To naj nam bo dovolj jasna ocena kranjskih igralcev „Plavža“.

„Revček Andrejček“ v Voklem

ponovno nastopi 14. januarja ob 3. uri popoldne. Naš oder je bil sicer odprt 27. avgusta lanskega leta, ko je bil blagoslovljen nov prosvetni dom. Takrat ga je za slovesno akademijo otvorila botrica novega doma gospa Umanikova iz Senčurja. Toda nismo spali do sedaj. Vrstile so se razne manjše, lokalne predstave, kakor izseljenska proslava, proslava Zednjemja, Miklavžev večer, božičnica. Med tem časom pa je odbor napravil nove kulise in še vse drugo, kar je za novi oder potrebno.

Zato je pravzaprav šele „Revček Andrejček“ otvoritvena igra našega popolnoma zgotovljenega odra. Videli smo v nedeljo 7. januarja,

Dvorana Ljudskega doma je bila v soboto in v nedeljo obakrat polna občinstva. Pri prvi predstavi v petek zvečer pa je bila zasedena po kranjskih vidnih osebnostih tudi zelo zadovoljivo. Vendar v prvi predstavi igralci še zdaleka niso predvedli svoje vrhunske igre, ki smo jo videli v obeh ponovitvah; čeprav je bila po mnenju večine gledalcev prve predstave že ta na veliki dramatski višini. Morda je vplivala na voljo in razpoloženje igralcev pri prvi predstavi navzočnost g. Klinarja samega, da se igralci niso sprostili in razvili v svoji igri, tako kot bi se sicer, kar je tudi razumljivo.

Scenerija odra je bila dopolnjena z novo inscenacijo, ki predstavlja plavž v ozadju odra, v zelo plastični sliki, morala pa je biti zaradi dimenzij prostora, ki ga dovoljuje globina in višina odra v tako majhni obliki, da na gledalce ni napravila tistega vtisa kot b. g. sicer.

Morda se do sedaj še nikdar ni čutila tako velika potreba po novem, času in potrebam odgovarjajočem odru, kot se je v tej igri. Vsekakor je uprizoritev igre „Plavž“ za kranjsko prosveto novo vrednostno delo v dramatski zadnjih let, na katerega lahko s ponosom gledamo. Saj jasno dokazuje smisel in interes, ki ga goji naš narod do samonikle dramatske umetnosti, ako jo igralci tako predvajajo kot je treba.

da je „Revček Andrejček“ dobro otvoril ta del prosvetnega dela. Ljudje so od blizu in daleč prišli in napolnili dvorano do zadnjega kotička. Veliko jih pa še igra ni moglo prisostvovati. Ker pa bi tudi ti radi videli to lepo ljudsko igro in ker je med temi tudi botrica in otvoriteljica našega odra bomo igro na mnoge izražene želje, v nedeljo 14. januarja ponovili.

Pridite! „Revček Andrejček“ vas zagotavlja, da vas bo spravil v dobro voljo. Tisti pa, ki ste bolj nežnega srca, vas bo pa Marička priklenila na svoje srce. Tudi Janez bo Janezom dobro zagodel s svojo „koroto“.

Prosvetno življenje v Seleh

Odkar je selška prosveta pod novo Krekovo zastavo, se obeta še lepše društveno življenje. Občni zbor se je precej zakasnil, vrtil se je šele v decembru radi zasedbe dvorane. Z veseljem smo pozdravili predlog predsednika in izvolili g. dr. Antona Megušarja iz Kranja za častnega člana. Izvolili smo tudi novega knjižničarja v osebi g. Jožefa Kalana, kar jamči, da bo izbira dobra. Nabavljamo redno tudi nove knjige.

Med božičnimi prazniki smo dvakrat uprizorili igro „Plavž“ v splošno zadovoljstvo, kar je potrdila obakrat nabito polna dvorana. Z veseljem smo gledali zopet po dolgem času nekatere starejšie igralce na odru, isto tako pa tudi, one, ki so prvič nastopili.

Na praznik sv. Treh kraljev pa je bilo posebno veselje za našo mladino, ko se je igrala na našem odru pravljica igra „V kraljestvu palčkov“ in je nastopil ml. pevski zbor pod vodstvom šol. upravitelja g. Antona Kopčavarja iz Soteske pri Novem mestu. Gospodu želimo mnogo sreče in uspeha na novem mestu v Zeleznikih.

V nedeljo 14. januarja nas pa zopet vabijo

Delavski obzornik

Nujnost podružnice Borze dela v Kranju

Javna Borza dela v Ljubljani namerava zgraditi poslopje za podružnico v Kranju, ki naj bi se takoj po dograditvi poslopu ustanovila. Kranjska občina se že dalj časa prizadeva, da pridobi primeren prostor za to poslopje. Primeren prostor bi bil poleg palače Okrožnega urada, toda Okrožni urad neče odstopiti za to potrebnega sveta, češ, da ga rabi zase. Občina se pogaja tudi za svet, ki leži onstran mostu. Do odločitve pa še ni prišlo.

Birokratična ureditev Borze dela pa nujno zahteva čimprejšno ustanovitev podružnice v Kranju. Pripetil se je slučaj med božičnimi prazniki, da je mnogo delavcev čakalo zastoj razdelitve podpor ker od glavne centrale iz Ljubljane ni prispel še razdelilnik podpor. Ako bi obstajala podružnica v Kranju, ki bi samostojno plačevala podpore, bi tak slučaj odpadel in ne bi bilo treba delavcem v tako težkih časih zastoj čakati na podpore. Podpora je itak majhna, vendar je v sili edini izhod iz zagate. Ne čudimo se, da je bila skupina delavcev, ki so zastoj čakali na razdelitve podpor, silno razburjena in da so delavci različno reagirali

na take razmere. Le malokateri je stvar prav razumel, mnogi pa so se jezili in psovali vse mogoče oblasti, četudi pri stvari nimajo ničesar opraviti.

Po našem mnenju bi mogle izostati vse te nevspečnosti, če bi se čimprej ustanovila podružnica javne Borze dela v Kranju, ker bi bil tak slučaj, kot se je pripetil med božičnimi prazniki nemogoč. Zato apeliramo na vse urodajne faktorje, zlasti na OUZD v Ljubljani, da uvidi to nujno potrebo in prepusti del svojega zemljišča pri svoji palači v Kranju kranjski občini za zgradbo Borzinega poslopja.

Obrtništvo

Društvo Slovenskih obrtnikov v Kranju priredi družabni večer z pestro zabavo, dne 1. februarja na „Stari pošti“ v Kranju. Sodeluje orkester kranjskega glasbenega društva. V kavarni igra domača godba. Za vse je prav skrbno preskrbljeno. Udeležba proti vabilu in vstop prost. Odbor.

TEDENSKE NOVICE

Shoda ministra dr. Kreka

Shod g. gradbenega ministra dr. Kreka, ki je bil zadnjič preložen, se vrši v soboto 27. januarja ob polj 20. uri zvečer v „Ljudskem domu“ v Kranju za pristaše občine Kranj, v ponedeljek 29. januarja ob polj 11. uri dopoldne t. a. za okraj Kranj. Vse naše pristaše in somišljenike na ta dva shoda že danes opozarjamo.

KRANJ

POJASNILO!

K požaru na Gasilskem trgu. Prejšnji teden je nastal manjši požar v hiši bivše „Jadransko-posavske čevljarne“ na Gasilskem trgu. Kako je požar nastal, še danes ni popolnoma jasno. Sedaj pa so se razširile po mestu govorice, da je ogenj nastal zato, ker je kleparska tverka Smolej Alojz j talila vodovod. Resnica pa je, da tverka Smolej sploh ni talila vodovoda v tej hiši, pač pa neko drugo kleparsko podjetje. To dejstvo moram ugotoviti, ne glede na to, kako je sicer ogenj nastal.

Smolej Alojzij,

kleparstvo in vodovodne napeljave, Kranj.

„Plavž“. Dramatični odsek „Prosvetnega društva“ v Kranju ponovi v nedeljo 14. januarja ob 4. uri popoldne Klinarjevo igro „Plavž“, ki tako živo opisuje življenje naših starih plavžarjev na Gorenjskem. Igralci Prosvetnega društva so igro uprizorili z velikanskim uspehom prejšnji petek, soboto in nedeljo. Kdor te lepe predstave še ni videl, ima zadnjo priliko še v nedeljo popoldne.

Ali je Mestna hranilnica v Kranju napredni zavod? Do tega vprašanja in zaključka, bo prišel vsak čitatelj, če upošteva sledeče dejstvo. Ko smo za Božič in za Novo leto zbirali oglase in voščila, smo se — enkrat v letu — predznili obrniti se tudi na vodstvo Mestne hranilnice v Kranju s prošnjo za prmeren, četudi majhen oglas, saj smo tudi z malim zadovoljni. In veste, kaj je našemu akviziternju odgovorilo vodstvo hranilnice: „Da ni nobenih postavk in kredtov za oglas!“ Te odklonitve vodstvu še nismo zamerili, kajti pri akviziciji mora človek biti pripravljen na uspeh in neuspeh.

Toda glej, ga spaka, naenkrat se je stvar pokazala v drugi luči. Slučajno nam je prišlo v roke novoletno „Jutro“ in v njem se je blestel lep oglas Mestne hranilnice v Kranju. Nismo nevoščljivi „Jutru“ za oglas. Privoščimo mu ga tako kot sebi. Toda vprašamo vas dragi čitatelji, odkod se je naenkrat dobil kredit za oglas v „Jutru“, koga za oglas v „Gorenjcu“ ni bilo. Ali samo naprednjaki hranijo denar v kranjski Mestni hranilnici, in vs. drugi vlagatelji z dežele in mesta gospodom od vodstva ne pomenijo nič. Od naprednjakov je imela Mestna hranilnica še samo škodo. Spomnimo se poloma „Slavenske banke“, ki je skoro po-tegnil v svoj vrtinec Mestno hranilnico, zadnja koncesija naprednjakov pa je bila ta, da se je zadrugi Narodni dom dovol lo brezobrestno posojilo, doč m mora sicer vsak revež plačevati predpisane obresti. In kakšnim namenom služi Narodni dom? Za starokatoliške maše, kjer se zbirajo odpadniki od vere, ki je našemu narodu draga in sveta.

Telefonske drogeve podirajo, prvi napredek v pogledu odstranitve telefonskih drogov se je že pokazal. Ker so telefonsko napeljavo od pošte po Jelenovem klancu in še čez savski most, ter od pošte navzgor do Bekselna prieselji z drogov v zračni kabel, so potem podrli vse drogeve po Jelenovem klancu. Zadnje dni pa so podrli 11 drogov od Jahčca, mimo Stare pošte do Bekselna. Slika je sedaj čisto drugačna, ko ni več drogov in napeljave, ki je bila tako gosto napeljana.

Očistite hodnike. Če se ne motimo, obstoja predpis, da morajo hišni lastniki avtomatično, čim pade sneg, očistiti hodnike pred svojimi hišami, ne da bi jih kdo k temu silil. Precej hišnih posestnikov v Kranju, zlasti ob glavnih ulicah tega ni storilo in se ljudje močno pritožujejo. Če hišni lastniki ne bodo odstranili zmrznjenega snega s hodnikov izpred svojih hiš, naj to stori občina na njihov račun.

Izšla je januarska številka „Kranjskega zvona“ z zelo aktualno vsebino, zato opozarjamo nanj vsjo javnost. Poleg novoletnih misli je zlasti zanimiv članek o modernih Herodih, o morilcih nerojenih otrok, dalje poročilo o delu in uspehih Vincencijeve družbe ter zgodba delavke Ančke, povest nesrečnega dekleta, ki je padlo v zločinske roke brezvestnega ločenca.

Zenine in neveste opozarjamo na posebno ugodnost tverke Logar & Kalan Kranj.

Opozarjamo na oglas g. B. Rangusa kr. dvornega juvelirja in dobavitelja.

Savski drevored in razgrajči. Vsako nedeljo in praznik zvečer smo priča podivjanosti nekaterih, ki se vračajo pijani skozi Savski drevored iz Struzevega. Nobena ograja, nobena

klop ni varna pred njimi. Celo mimoidoči tuzni ljudje so stalno v nevarnosti za svoje osebe. Ne razumemo, zakaj predstojništvo policije ni napravilo že zdavnaj reda. V interesu javnega miru je, da policija izvede energične ukrepe, da kaznuje pijane razgrajče in kalilce nočnega miru.

V gostilno na „Planino“ vedno žene me srce tam se pije dobro vino in klobase suhe so že.

Lepšega nikjer ni kraja, kot je kraj tam na „Planici“, dobro kapljico ti daje, sin je kranjski domačin! enkrat še. Le enkrat . . .

Pr'poroča se Gostilna „Planina“.

„Hotel Evropa“ Posebnost za Kranj. Polno zdravega humorja. G. Mirko Jelačin.

Kdo ga ne pozna? Mogoče ste ga videli v ljubljanskem gledališču, ali pa v filmu Bela Ljubljana, ali pa imate njegove gramofonske plošče, ali ste ga poslušali v Rad o-Ljubljana, ali pa ste ga videli na velesejmu pri „modnih revijah“, ali pa na silvestrovanju v nebotočniku, ali pa ga poznate z otoka Raba v Dalmaciji. — — —

Kdor ga sploh ne pozna, ga pa lahko spozna in sicer v sredo 17. januarja v Kranju v kavarni Evropa. Pridite vsi — začetek zabavnega večera ob 22. uri. — Vabljeni!

Seja širšega odbora MJRZ za kranjski okraj.

Vabimo vse predsednike, oziroma podpredsednike in tajnike na sejo širšega odbora okrajne MJRZ, ki se vrši 14. januarja ob 9. uri dopoldne v pisarniških prostorih JRZ (hotel „Jelen“). Odbor.

V nedeljo, dne 14. januarja bo imela „Se-dejeva družina“ v Kranju, svoj sestanek v Ljudskem domu. Začetek ob 9. uri dopoldne.

Vabljeni člani, pripeljite še svoje prijatelje. Glasbena šola v Kranju bo imela redni občni zbor v nedeljo 14. t. m. ob 10. uri v glasbeni sobi kranjske gimnazije.

LJUBLJANA

Za dražbo krzna, ki bo v Ljubljani na velesejmu dne 22. januarja, je močno zanimanje tudi v nozemstvu in je pričakovati; dovolj kupcev. Pošiljke krzna prihajajo iz vseh predelov države, mnogo slovenskih lovcev pa od-daja svoj letošnji plemeniti pridelek kar osebno v p'sarni na velesejmu. Vse blago bodo strokovnjaki pregledali in prebrali. Kdor ima še krzno doma, naj ga nemudoma pošlje na naslov „Divja koža“, Ljubljana — Velesejem.

ŠKOFJA LOKA

Škofja Loka v 1000 letih. Vse ljubitelje in čitatelje „Gorenjca“ in vse one, ki bi radi vedeli, kako in kaj je bilo z našim mestom tokom stoletij opozarjamo, da bo izšel v jubilejni številki „Gorenjca“ kratek opis zgodovine in vseh perečih vprašanj našega mesta in okraja. To številko „Gorenjca“ b moral imeti vsak Ločan. „Gorenjceva“ kolportaja pri nas bo to številko naročila v izrednem številu, da jo bo lahko dobil prav vsak.

TRZIC

Ponesrečil se je Kralj Rok, občinski nočni čuvaj. V nedeljo zjutraj ob 2. uri ponoči je prišel v kuhinjo hotela Lončar, kjer je pekovski pomočnik Martin Zupan vinjan raztresel sitnosti in se preprijal z gospo hotelirko. V ta preprij je posegel Kralj, valed česar sta se s pekom spoprijela in se prerila iz kuhinje v vežo do stopnic, ki vodijo v klet. Razbesneli Zupan je pahnil od sebe Kralja po stopnicah, kar je bilo zapj usodno, zlasti ker je Kralj imel amputirano levo roko in se ni mogel lo-viti. Obležal je z razbito glavo na dnu stopnic. Poklicali so takoj zdravnika dr. Bitenca, ki mu je nudil prvo pomoč in odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico. Tam so ugotovili, da mu ni pomoči. Podeljen mu je bil še zakrament sv. poslednjega olja, nakar ga je avto odpeljal nazaj proti Trziču. Med potjo — na križkem polju — pa je že izdihnil. S ponesrečenim in njegovimi sočustvuje vsa tržiška javnost, kar se je posebno opazilo pri pogrebu. Smrt pride z vzrokom. V tem slučaju je bil glavni vzrok, ker gostilničarji ne držijo več policijske ure. Včasih je orožništvo pazilo na nočaj mir in tu-di na policijsko uro, sedaj je pa v tem pogledu popolnoma odpovedalo. Prebivalci na Glavnem trgu se neprestano pritožujejo radi kaljen-ja nočnega miru. Občina je dala orožništvu prav iz tega razloga lepe prostore v Mestnem domu, je pa še večji nered, kakor je bil kdaj-koli. Javnost se upravičeno pritožuje nad ne-delavnostjo orožništva.

Društvo Šola in dom priredi poučni teden od 15. do 20. januarja 1940 za starše šolobveznih

otrok. Predavanja bodo v telovadnici meščanske šole vsak večer ob 8. uri. Vrstni red predavanj je sledeč:

V ponedeljek 15. januarja občni zbor društva Sola in dom. „Čemu pa vzgojni teden?“ prof. I. Segulova.

V torek 16. januarja: „Vzgoja naše mladine v pubertetni dobi“, univ. prof. dr. K. Ozwalt.

V sredo 17. januarja: „Vzgojamo naša dekleta!“, prof. A. Cernejeva.

V četrtek 18. januarja: „Telo našega otroka naša velika skrb“, dr. med. V. Premru.

V petek 19. januarja: „Vera, narod, država in naš otrok“, prof. V. Copič.

V soboto 20. januarja: „Otrok, ki ga težko vzgajamo“, docent dr. S. Gogala.

Prosvetno društvo sv. Jožefa neumoran deluje, vsako nedeljo in praznik pa vidimo uspeh tega dela na odru. V nedeljo 14. in v nedeljo 21. januarja ob 8. uri zvečer uprizori dramo: „Stilmondski župan“. Dejanje se vrši v začetku svetovne vojne, ko so Nemci okupirali Belgijo. Delo je umetnina, dejanje zelo napeto in za naše razmere in čas izredno aktualno. Vsak naj si ogleda to lepo dramo!

PREDOSLJE

Igra. Ker mnogi na Silvestrov večer niso mogli dobiti vstopnic, katere so bile tako hitro razprodane, je odbor Prosvetnega društva sklenil, da se igra „Dva para se ženita“ ali „Gonja za srčo“ v nedeljo, dne 21. januarja ob treh popoldne ponovi. Prepričani smo, da bo tudi zdaj igrana s popolnim uspehom. Za uvod bo pa na programu še burka: „Obisk iz mesta“, katero bodo igrali možje.

ŠENCUR

Shod JRZ in MJRZ za občino Šencur, se vrši v nedeljo 14. januarja ob 3. uri popoldne v dvorani Prosvetnega doma. Vabimo vse naše možje in fante, da se v čim večjem številu odzovejo vabilu.

Možje in fante: Ne pozabite v nedeljo ob 3. uri v Dom!

SMARTIN PRI KRANJU

Moličar-ovega „Skopuha“, komedijo v treh dejanjih, bo uprizorilo tuk. Prosvetno društvo v nedeljo 14. januarja ob 3. uri popoldne in v nedeljo 21. januarja ob 7. uri zvečer v dvorani Šmartinskega doma. Številni prijatelji, obiskovalci naših predstav, prav vljudno vabljeni!

VODICE

Napadajo zopet v naši okolici, kjer se jim zdi, da ne bodo prazni odšli. Gosarjev oča (Rebolj Joža) iz Vodice je bil prejšnji teden tako nesrečen. 3.500 din mu je napadalec odnesel, ko je očeta v gozdu pobl na tla. 72 letni mož je prišel domov ves potolčen, pa brez denarja. Pazite ljudje, da ne postanete nesrečni. Bog daj, da bi lopove čimprej zasegla roka pravice.

Predpust je kratek, včasih so dejali, da je potem dosti porok. Bog ve, zakaj letos kar

moličijo? Nihče se še ni okorajžil. Morda bo na koncu huje.

Ljudsko gibanje leta 1939 nas ne postavlja v najlepšo luč. Strahotno padamo tudi na deželi, saj Vodice so pretežno kmečka in nato še delavska fara. Od 94 pred 14 leti na 48, to je zares sramoten padec. Ali ni več zdravega mišljenja v našem človeku? Ni izgovora. Če pridnost in božja roka poskrbita za tucat in več bajtarjevih otrok, nima nikdo pravice odklanjati naraščaja radi pomanjkanja. Otroci so sreča za narod in družino, tak način pa je pokopal že najmočnejše države in onesrečil najpremožnejše družine.

Razglas

I.
Pozivajo se vsi mali obrtniki, ki imajo pravico na pavšalno obdavčbo, da vložijo do 31. januarja 1940 pri davčni upravi prijave o številu pomočnikov in številu, ter jakosti strojev na pogon, ki jih uporabljajo v svojih obratih. Pri tem se opozarjajo, da morajo prijaviti tudi vsako izpremembo med letom, tako glede števila pomočnikov, kakor glede števila in jakosti strojev in sicer v 15 dneh, ko je izprememba nastala. Kdor ne ugotovi tem obveznostim, se kaznuje po § 13 uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih z denarno kaznijo od 200 do 5000 dinarjev, poleg tega pa izgubi pravico do pavšalne obdavčbe za dobo dveh let.

II.
Z uredbo o odpisu zaostankov koncem 1937 odnosno 1939 na davkih, taksah in kaznih za davčne in taksne prestopke z dne 22. 12. 1939, je določeno, da je vložiti zadevne prošnje najkasneje do 23. marca 1940, na kar se tem potom prizadeti izrecno opozarjajo.

Prošnje je vlagati individualno, vendar sme isti prosilec prošti istočasno za odpis zaostanka na davkih in davčni kazni, ter za odpis zaostanka na taksah in taksni kazni v eni prošnji.

Prošnje je vložiti pri občinah, le prosilci, ki stanujejo v mestu Kranju, vložijo prošnje pri davčni upravi. Osebe, ki imajo zaostanke pri več davčnih uravah, morajo vložiti prošnjo pri vsaki davčni upravi posebej.

Prošnje morajo vsebovati podatke o celokupni imovini davčnega oz. taksnega dolžnika in izjavo, da nima druge nepremične in premične imovine. Poleg event. drugih prilog je treba priložiti prošnji zemljišnji izvleček in potrdilo občine o imovinskem stanju prosilca. Prosilci, ki se smatrajo v smislu določb čl. 32 toč. 15 zakona o neposrednih davkih za kmete, mali obrtniki, ki plačujejo pavšalno pridobnino in vsi oni, katerih davčni prepis za l. 1938 ni presegel 200 — dinarjev, se oproščajo plačila takse za prošnjo in priloge.

III.
Dodatno k tukaj. razpisu št. 53 z dne 4. I. 1940 obveščamo davkoplačevalce, da podlegajo prijave za znižanje specialnega dopr. nosa kolektivni dn 10. V smislu razpisa Min. fin. z dne 1. VII. 1939, št. 40548. III.

Davčni zavezanci, ki so oženjeni ali vdovci

brez otrok, pa bi morali v smislu t. 9 § 19 fin. zakona za leto 1939-40 plačati specialni prispevek po višji stopnji, pa se te povišice po zakonu oproščajo, ako dokažejo s prijavo, potrjeno od strani občine, da so se jim rodili otroci, da pa so že umrli. V to svrhu je točno v prijavi navesti ime otroka in datum smrti. Davkoplačevalci, ki so se očevali zemljarino čistega katastrskega donosa do vključno dn 1.000 — se ne bo predpisoval specialen doprinos, ter vsled tega jim ni potrebno vlagati prijave za znižanje istega.

Davčna uprava Kranj,
dne 10. januarja 1940.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0-50. Najmanjši znesek je 8 D.

Prodajam dobro ohranjeno kompletno posteljo. Istotam prodajam dobro ohranjeno peč „gašperček“. Naslov v upravi lista.

Raznašalko časopisa za Kranj se sprejme. Naslov v upravi lista.

Brivski vajenec se sprejme takoj. Naslov v upravi lista.

Mlajša služkinja želj premeniti mesto. Dobra meščanska kuharica. Večletna izpričevala. Nastop po dogovoru. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Kupim dve postelji ali vzajem v najem proti odškodnini. Naslov v upravi lista.

Cebelni vosek v vsaki množini kupuje po najvišji dnevni ceni „Kovna“, Kranj.

Prodajam novo kompletno okno 160x100-cm, s šipami; istotam se prodaj 8 komadov šip 180 x80 cm. Naslov v upravi lista.

Kdor namerava zidati hišo, naj piše na naslov: Mojster, poštno ležajoče St. Vid nad Ljubljano. Napravim načrt brezplačno in zgradim stavbo po nizki ceni.

Stavbeno zemljišče cca 4.500 kv. m, severna stran Kranja, prodajam takojšnjemu plačniku. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Iščem na Kalvariji eno ali dvosobno stanovanje za 1. marec ali april. Ponudbe poslati na upravo lista pod „Štiričlanska družina“.

Na Kalvariji ali na Laborah kupim stavbeno parcelo v izmeri 400 kv. m. Ponudbe poslati na upravo lista pod „Plačam“.

Našla se je možka ročna ura. Dobi se v trafiki Kerč.

Gostilničarji, pozor!

Gostilničarji kupujte namizno doljenjko vino direktno iz kleti vinogradnikov. Cena okoli 3 din. Istotam dobite pristno domačo slivovko, vsako količino. Javite svoj naslov na upravo „Gorenjca“ in vam pride oseba ponuditi.

Vsakovrstna nalivna perona. Velika zaloga slatinne, ur, jedilnega pribora, kristala, optika.

Ženini in neveste!

Za nakup bale vsi samo v trgovini

Logar & Kalan
nasl. Srečko Vidmar - Kranj

Zakaj??? Ker se prodaja vse manufakturno blago še po starih cenah. Prepričajte se! Prepričajte se!

PAVEL BREN
mestni stavbenik
KRANJ, Jenkova 5-1

izdeluje načrte in statične proračune vseh vrst zgradb. Projektira in izvršuje zaklonišča v novih in starih zgradbah. Cene solidne.

Ako imate kurja očesa in se vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.-. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker vam za malo denarja strokovnjaško popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

VINO

Za težko delo je močno vino! Dobite ga najlažje v Centralni vinarni v Ljubljani — Frankopanska ul. 11

Tri prednosti:

Eleganca, kvaliteta, nizka cena odlikujejo sodobno pohištvo dobavljeno od

tv. Mizarstvo Sloga
Božič Jože
KRANJ — STRUŽEVO

Mimica Zegorska:

51

Marija Taborska

Zgodovinska povest iz dobe turških časov.
(Dalje)

„Kaj mi hočeš?“ je mrzlo vprašal Volbenk.

Martin je pogledal na tla in videl tam bisago. Gotovo ima coprnik v njej jesti. Martin je začutil strašno lakoto.

„Jesti mi daj.“

Onemu je zaigral čuden nasmeš na licu. Pripognil se je in potegnil iz bisage vrč s pokrovom. Odprl ga je. Prijetno je zadšalo.

„Hočeš piti?“

„Daj!“

Martin je nagnil vrč, izpil je pa samo požirek in se tega je izpljunil. Vrč mu je trepetal v roki.

„Zlodej, srupa mi ponujaš!“

„Strupa?“ se je kahljal stavec. „Vino je to, močno vino.“

„Vino? Potem ga sam pij!“

„Daj sem!“

Volbenk je vzel vrč, nagnil ga je, pregibal ustne in v grlu mu je gotalo. Martin mu je potegnil vrč iz rok, tresčil ga je ob skalo, da je črna tekočina škropila na vse strani.

„Nisi pil, dobro sem te videl. Otrovati si me hotel. Jesti mi daj!“

Zdaj se ga je stavec začel bati. Odvezal je bisago in vzel iz nje kruh, pa kos svinjine. Molče mu je ponudil.

„Jej tudi ti, sicer te zadavim!“ je velel Martin.

Volbenk se ni obotavljal in oba sta jedla svinjino s kruhom. Ko ni bilo nič več, si je Martin obrisal ustne. potem se je podirno zavrl v Volbenka.

„Kje sva zdaj?“

„V Močileški jami, sam dobro veš.“

„Ali kje? Pod Češnjami?“

„Saj veš, da si dolgo hodil. Pod Komarji, ne, še višje gori. Nekje blizu morajo biti Gobovec.“

Nad glavami jima je zabobnelo, zatopotalo, v enako-

mernih presledkih, a močno, kakor bi gori dirjalo tisoč vitezov. Martin se je plašno ozrl na skalnate počine, bal se je, da se ne bi zrušila na Volbenka in nanj.

„Kaj je to?“

„Ravno pod gobovsko cesto sva. Turki jezdijo nad nama.“

„Ali znaš odtod?“

Volbenk se je zlobno smehljaj. „Ali ti ne znaš?“

„Ne. Šel sem po tolikih ovinkih in čudnih hodnikih, da sem zdaj kakor mš v pasti. Pelji me ven!“

„Ne znam,“ se je rezal Volbenk.

„Ne znaš? A kako si prišel sem?“

„Slučajno pač, kakor ti.“

Martina je grabila jeza in najraje bi stisnil Volbenka za vrat, da bi mu pri pričji pošla sapa. Vendar se je premagoval, ker sam ni znal nikamor. Pa tudi sicer je zanj Volbenkovo življenje dragoceno.

„Volbenk!“

Starčeve zelene oči so ga gledale trdo, mrzlo.

„Zakaj si krivo pričal čez me?“

Stavec je molčal, zelene zenice so se mu širile.

„Daj, odgovori! Zakaj si krivo pričal?“

Zdaj so se šele zganile brezzobe čeljusti.

„Maščevati sem se hotel.“

„Maščevati? Zakaj?“

„Tvoj oče me je na sodini obsodil. Ti si bil kriv.“

„Jez?“

„Da. Ti si izdal, da si videl človeško nogo.“

„Ali ni bilo res?“

„Bilo je. Jaz sem jo rabil za zdravlilo.“

„Ali se nisi že dovolj maščeval, ko si mi mater zastupil? Zlobni človek, kaj ti ni bilo tega dovolj?“

Nisem je.“

„Ne tajil v mojih rokah si!“

„Prisegam, da nisem zastupil tvoje mater!“

„Ne prisegaj!“ je zavpil Martin, da je volto odmevalo po podzemlju in se je od daljne stene razločno čul odmev.

Ne prisegaj!“

„Tvoje prisega mi ni mar, ker ne veruješ v Boga.“

„Verujem.“